

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **R.M.**

skazanego z art. 230 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2024 r. w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z 20 marca 2024 r. sygn. akt IV Ka 97/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie

z 9 listopada 2023r. sygn. akt IV K 1297/21,

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;
2. obciążyć skazanego kosztami postępowania kasacyjnego.

[WB]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z 20 marca 2024 r. sygn. akt IV Ka 97/24 utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 9 listopada 2023 r. sygn. akt IV K 1297/21, którym to oskarżony R. M. został uznany winnym następujących przestępstw:

- z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 §1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 19 §1 k.k. w zw. z art. 271 §1 k.k. Sąd wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku)

- z art. 230 § 1 k.k. w zb. z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 §1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i przyjmując, że czyny te zostały popełnione w ciągu przestępstw w rozumieniu art. 91 §1 k.k. Sąd na podstawie art. 230 § 1 k.k. w zw. art. 11 § 3 k.k. w zw. art. 91 §1 k.k. wymierzył mu karę 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki w kwocie 100,00 zł (pkt II wyroku).

Ponadto sąd I instancji na podstawie art. 91 § 2 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III wyroku) oraz na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 4 lat (pkt IV wyroku). Sąd ten na podstawie art. 45 § 1 k.k. także orzekł od oskarżonego przepadek równowartości korzyści majątkowej na rzecz Skarbu Państwa w wysokości 17 850,00 zł (pkt V wyroku).

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie wywiódł obrońca skazanego, który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą, poprzez prowadzenie postępowania karnego przeciwko R.M. bez udziału obrońcy w sytuacji, gdy okoliczności niniejszej sprawy dotyczące stanu zdrowia psychicznego skazanego, w tym przede wszystkim zachowanie skazanego w toku postępowania i treść składanych przez niego pism przed Sądem pierwszej instancji, stanowiących ustosunkowanie się do stawianych zarzutów powodowały uzasadnioną wątpliwość co do możliwości prowadzenia przez niego obrony w sposób samodzielny i rozsądny.

Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 20 marca 2024 r. wydanego w sprawie o sygn. akt IV Ka 97/24 oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 9 listopada 2023 r., wydanego w sprawie o sygn. akt IV K 1297/21 i przekazanie

sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum jako Sądowi pierwszej instancji,

W odpowiedzi prokurator wniósł o oddalenie kasacji obrońcy jako oczywiście bezzasadnej.

Stanowisko skazanego co do odpowiedzi prokuratora przedstawił jego obrońca w załącznikach do pisma z 27 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesiony przez obrońcę zarzut okazał się oczywiście bezzasadny, co skutkowało rozpoznaniem i oddaleniem kasacji przez Sąd Najwyższy w trybie wskazanym w przepisie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. ten nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiony wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Regułą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Celem tego uregulowania jest ograniczenie wpływu do Sądu Najwyższego spraw, które nie są na tyle poważne, aby uruchamiać w ich przypadku kontrolę o charakterze nadzwyczajnym. Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie może się ostać niezależnie od tego, jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść. Pomimo iż orzeczona wobec R.M. kara pozbawienia wolności jednocześnie została warunkowa zawieszona na okres 4 lat, to z uwagi na rodzaj i wagę podniesionego przez obrońcę skazanego zarzutu z art. 439 § 1 k.p.k., należało ją rozpoznać i ocenić jej zasadność.

Rozważania należy rozpocząć od przypomnienia, że przepis art. 439 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, z uwagi na fakt, że zaistnienie jednej z taksatywnie

wymienionych w nim przyczyn obliguje sąd do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz niezależnie od wpływu uchybienia na treść wyroku. Niewątpliwie każde z uchybień wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. narusza prawo do rzetelnego procesu. W niniejszej sprawie natomiast skarżący uchybienia rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. upatruje w niestwierdzeniu przez Sąd przesłanek obrony obligatoryjnej i jej wadliwego niezastosowania wobec oskarżonego R.M. w postępowaniu karnym.

W odniesieniu do stanowiska i twierdzeń skarżącego zawartych w zarzucie stwierdzić należy, iż są one całkowicie niezasadne, wobec czego nie zasługiwały na uwzględnienie. Zauważyć bowiem należy, iż nie każda wątpliwość dotycząca stanu psychicznego oskarżonego skutkuje uruchomieniem instytucji obrony obligatoryjnej. Zgodnie z ustawą, taka wątpliwość powinna być uzasadniona, co rozumieć należy jako popartą takimi okolicznościami natury faktycznej, które w odbiorze zewnętrznym przemawiają za realną możliwością wystąpienia u oskarżonego zakłóceń w stanie zdrowia psychicznego w chwili czynu lub w toku procesu karnego (*zob. uzasadnienie wyroku SN z 18 stycznia 2023 r. sygn. akt III KS 69/22 i cyt. tam orzecznictwo*). Tymczasem w niniejszej sprawie, przejawy zachowania skazanego takie jak składanie wniosków formalnych lub dowodowych nieprzystających do przyjętych i praktycznych norm postępowania przy sprawach tego rodzaju, nie uzasadniają powzięcia wątpliwości co do jego poczytalności lub zdolności do prowadzenia przezeń obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Taka postawa, jak trafnie zauważa prokurator w odpowiedzi na kasację, może być uznana za przejaw nieznajomości procedury oraz braku kwalifikacji do prowadzenia samodzielnej obrony w procesie karnym, a takowa okoliczność nie stanowi przesłanki ustanowienia obrony obligatoryjnej.

Zgodnie z art. 636 § 1 k.p.k. i art. 637a k.p.k. obciążono skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną.

[WB]

R.G.

